

Odsjek za sociologiju
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Naziv kolegija: UVOD U SOCIJALNU ANTROPOLOGIJU

ECTS bodovi: 6

Oblik nastave: Predavanja i seminari (2+2)

Status kolegija: Izborni kolegij

Trajanje kolegija: Ljetni semestar, 2014.-2015.

Nositelj kolegija: prof. dr. sc. Vjekoslav Afri

Konzultacije: utorak, 12:30-14:30h

Soba: C-216

Telefon: (01) 6120 179

E-mail: vjekoslav.afric@zg.htnet.hr

Seminari: dr. sc. Tijana Trako Poljak

Konzultacije: srijeda: 10-11.30h

Soba: C-213

Telefon: (01) 6120 176

E-mail: ttrako@ffzg.hr

Sadržaj kolegija po tjednima:

Sadržaj predavanja iz kolegija *Uvod u socijalnu antropologiju* podijeljen je u petnaest cjelina:

1. Određuje predmeta i metode socijalne antropologije, te odnos socijalne antropologije i njoj srodnih disciplina.
2. Razvoj od hominida do suvremenog čovjeka i nastanak najranijih socijalnih institucija.
3. Nastanak prvih civilizacija te njihov socijalni ustroj.
4. Razlikovanje kultura i društava na povijesna i nepovijesna društva, tople i hladne kulture.
5. Kritička valorizacija teorijskih razlika evolucionista i difuzionista.
6. Običaji i obredi.
7. Znanost, umjetnost, religija, magija i socijalni poredak.
8. Kultura, civilizacija i socijalni poredak.
9. Grupe i socijalne mreže.
10. Kultura i patologija.
11. Moderna i postmoderna.
12. Jezik, nacionalna svijest i nacionalno oslobođenje.
13. Antropologija hrvatske svakodnevnice (navike, običaji).
14. Civilno društvo, demokracija i prava čovjeka.
15. Globalizacija i regionalizam.

Cilji i očekivani ishodi kolegija:

Cilj kolegija je pružiti elementarno znanje o nastanku i razvoju socijalnih institucija i njihovoj ulozi u ustroju društava i različitih kultura, znanje koje omogućuje sagledavanje posebnih znanstvenih disciplina: sociologije, etnologije, psihologije, komparativne književnosti, anglistike, itd. kao sastavnog dijela cjelovitog izučavanja čovjeka, njegove prirode, društva i kulture. Kroz izbor znanstvene literature studenti će biti upoznati s pluralizmom teorijskih i empirijskih pristupa što će im koristiti za polemiziranje o specifičnim pitanjima suvremenih društava i kultura. U studenata će se razvijati ne-etnocentrični pristup prema, prije svega kulturnim, različitostima. Studenti će kroz argumentirane diskusije i kritičko pitanje literature povećati praktičnu kompetentnost analiziranja i kritičkog mišljenja o novim pristupima, teorijama i dilemama koje globalizacijski procesi danas postavljaju pred socijalnu antropologiju.

Način izvođenja kolegija:

U realizaciji kolegija, osim predavanja i seminara, koriste se i metode rasprave i prezentacije uz pomoć suvremenih tehnika pomagala (power point, dokumentarni filmovi i sl.). Potičat će se kritičko pitanje, analiza i diskusija literature. U nastavi je predviđena i terenska nastava, u obliku

stru nog posjeta jednom od muzeja vezanih za tematiku kolegija (Etnografski muzej u Zagrebu, Muzej krapinskih neandertalaca, Arheološki muzej u Zagrebu ili sl.).

Obavezna literatura:

1. Erlich, V. (1968). *U društvu s ovjekom*. Zagreb: Naprijed.
2. Lévi-Strauss, C. (1989). *Strukturalna antropologija*. Zagreb: Stvarnost.
3. Kale, E. (1988). *Uvod u znanost o kulturi*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Skledar, N. (2001). *Ovjek i kultura. Uvod u socio-kulturnu antropologiju*. Zagreb: Societas i Matica Hrvatske Zaprešić.
5. Kroeber, A. L. /ur./ (1972). *Zbornik radova: Antropologija danas*. Beograd: Vuk Karadžić. Iz zbornika sljedeće radove: Šarden, P. T. D.: „Shvaćanje o fosilnom ovjeku“; Vajnert, H.: „Fosilni ovjek“; Monge, K.: „Biološka osnova ovjekovog ponašanja“; Stjuard, Dž. H.: „Evolucija i proces“; Karter, Dž. S.: „Teorija evolucije i evolucija ovjeka“; Halovel, I.: „Kultura, ličnost i društvo“; Mid, M.: „Nacionalni karakter“; Bidni, D.: „Koncept vrijednosti u modernoj antropologiji“.

Način polaganja ispita:

Seminarski rad, dva kolokvija tijekom semestra, usmeni ispit.

Studenti odabiru jedan rad iz *Popisa seminarske literature* i izlažu ga usmeno pred seminarom (uvjet za završetak kolegija). Pismeno predaju samo sinopsis seminara (upute usmeno).

Tijekom semestra dva kolokvija koji pokrivaju teme kroz literaturu obrađenu na predavanjima i seminarima (prvi kolokvij u obliku ispita, drugi kolokvij predaja pismenog znanstvenog rada – upute usmeno). Studenti koji nisu pristupili jednom ili oba kolokvija, nisu položili jedan ili oba kolokvija, ili su nezadovoljni dobivenom završnom ocjenom (prosječna ocjena oba kolokvija), pristupaju završnom usmenom ispitu.

Dolasci i sudjelovanje:

Dolasci na predavanja i seminare su obavezni. Izostanci više od tri puta s predavanja ili seminara moraju se opravdati a više od šest puta smatra se nedovoljnim dolascima za ispunjenje uvjeta za završetak kolegija. Pratiti se se aktivno sudjelovanje studenata u ispunjenju zadataka i zalaganju u nastavi, što može utjecati na završnu ocjenu.

Ostale informacije

Dostupnost materijala i obavijesti:

Literatura za kolegij bit će dostupna u Knjižnici Filozofskog fakulteta. Ako neki od tekstova nisu dostupni molimo da ih potražite u drugim knjižnicama (Knjižnice grada Zagreba, NSK) ili se pravovremeno javite izvođača kolegija. Ostale materijale, zadatke i relevantne obavijesti možete pronaći na web stranicama Sustava za učenje na daljinu „OMEGA“ (*šifra usmeno*).

Konzultacije:

Osim vremena konzultacija, studenti pitanja mogu uputiti e-mailom ili telefonom. Molimo da SUBJECT e-maila uvijek glasi „SA – tema emaila, npr. sinopsis seminara ili sl.“.

Akademsko poštenje (integritet):

Studente smatramo budućim ravnopravnim akademskim građanima i građankama, status koji sa sobom nosi određena prava, ali i obveze. S obzirom na to, ako se pokaže da je student/ica podlegao/la nekom od oblika akademskog nepoštenja bit će sankcioniran/a, u skladu s težinom prijestupa. Pod akademskim nepoštenjem prvenstveno se misli na:

- prepisivanje seminarskog rada, kolokvija, itd.;
- plagiranje tuđeg rada ili dijelova rada (ne stavljanje u navodnike dijelova rada koji su preuzeti iz drugih izvora, nenavedenje izvora iz kojih su dijelovi rada preuzeti ili parafrazirani, kao i prijevod dijelova tuđih radova bez navođenja izvora iz kojih je preuzet); te
- ostale oblike navedene u: „Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata“. (2006). URL: <http://www.ffzg.hr/dokument/index.php?cid=1804&page=1>

Popis seminarske literature po temama (odabrati samo 1 naslov iz sivih kuća za izlaganje + mogućnost odabira slobodne teme/provedbe istraživanja u dogovoru s izvođačima kolegija):

	Tema	Popis seminarske literature
1.	Upoznavanje polaznika s programom, literaturom, organizacijom i načinom izvođenja nastave. Dogovor o praktičnom radu. Preuzimanje seminarskih tema.	
2.	Tema: <i>Uvod u socijalnu antropologiju.</i>	Dokumentarni film.
3.	Tema: <i>Postanak čovjeka i društva.</i>	<p>Arsuaga, J. L. (2005). <i>Ogrlica neandertalca: u potrazi za prvim misliocima</i>. Zagreb: Izvori.</p> <p>anadžija, S. (1954). <i>Što znamo o krapinskom pračovjeku</i>. Zagreb: Školska knjiga. [uz dodatne materijale]</p> <p>Hawkes, J. (1966). <i>Prehistorija</i>. Zagreb: Naprijed.</p> <p>Karavani, I. (2006). <i>Život neandertalaca</i> (2. promijenjeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Srejovi, D. (1969). <i>Lepenski Vir</i>. Beograd: Srpska književna zadruga. [uz dodatne materijale]</p>
4.	Tema: <i>Postanak kulture – prve civilizacije.</i>	<p>Benedict, R. (1976). <i>Obrasci kulture</i>. Beograd: Prosveta.</p> <p>Birket-Smith, K. (1960). <i>Putovi kulture</i>. Zagreb: Matica Hrvatska.</p> <p>Diamond, J. (2007). <i>Sva naša oružja: zarazne bolesti, elik i puške</i>. Zagreb: Algoritam.</p> <p>Erlich, V., St. (1968). <i>U društvu s čovjekom: tragom njegovih kulturnih i socijalnih tekovina</i>. Zagreb: Naprijed.</p> <p>Malinowski, B. (1970). <i>Nauka na teorija kulture</i>. Beograd: Vuk Karadžić.</p> <p>Redcliffe-Brown, A. R. (1982). <i>Struktura i funkcija u primitivnom društvu</i>. Beograd: Prosveta.</p>
5.	Tema: <i>Povijesna i nepovijesna društva, tople i hladne kulture.</i>	<p>Boas, F. (1982). <i>Um primitivnog čovjeka</i>. Beograd: Prosveta.</p> <p>Levy-Bruhl, L. (1954). <i>Primitivni mentalitet</i>. Zagreb: Kultura.</p> <p>Lowie, R. H. (1953). <i>Primitive Society</i>. London: Routledge; Kegan Paul Ltd.</p> <p>Tylor, E. B. (1929). <i>Primitive Culture</i>. London: John Murray.</p>
6.	Tema: <i>Evolucionisti i difuzionisti.</i>	<p>Evans-Pritchard, E. E. (1983). <i>Socijalna antropologija</i>. Beograd: Prosveta.</p> <p>Geertz, C. (1998). <i>Tumačenje kulture</i>. Beograd: Igoja štampa; Zemun: Biblioteka XX vek.</p> <p>Morgan, L. H. (1981). <i>Drevno društvo</i>. Beograd: Prosveta. str. 30.-344. i 345.-472.</p> <p>Steward, J. (1981). <i>Teorija kulturne promene: metodologija višelinjske evolucije</i>. Beograd: BIGZ.</p> <p>White, L. A. (1970). <i>Nauka o kulturi: studija o čovjeku i civilizaciji</i>. Beograd: Kultura.</p>

7.	Tema: <i>Claude Lévi-Strauss.</i>	Lévi-Strauss, C. (1978). <i>Divlja misao</i> . Beograd: Nolit. Lévi-Strauss, C. (1989). <i>Strukturalna antropologija</i> . Zagreb: Stvarnost. Lévi Strauss, C. (1979). <i>Totemizam danas</i> . Beograd: BIGZ. Lévi Strauss, C. (1960). <i>Tužni tropi</i> . Zagreb: Zora.
8.	Tema: <i>Obi aji i obredi.</i>	Child, A. B. i Child, I. L. (1992). <i>Religion and Magic in the Life of Tradition Peoples</i> . New Jersey: Prentice Hall. Cohen, A. P. (2003). <i>The Symbolic Construction of Community</i> . London, New York: Routledge. Eliade, M. (2006). <i>Slike i simboli</i> . Zagreb: Fabula nova. Frazer, J. G. (1977). <i>Zlatna grana: proučavanje magije i religije</i> . Beograd: BIGZ. Freud, S. (2000). <i>Totem i tabu: neke podudarnosti u duševnom životu divljaka i neurotičara</i> . Zagreb: Stari Grad. Huizinga, J. (1970). <i>Homo Ludens: o podrijetlu kulture u igri</i> . Zagreb: Matica Hrvatska. Mauss, M. (2000). <i>The Gift: The Form and Reason for Exchange in Archaic Societies</i> . New York, London: W. W. Norton. Sören, J. i Daun, A. (2004). <i>Europljani: kultura i identitet</i> . Zagreb: Jesenski i Turk. Turner, V. (1989). <i>Od rituala do teatra: ozbiljnost ljudske igre</i> . Zagreb: August Cesarec.
9.	Tema: <i>Znanost, umjetnost, religija, magija i socijalni poredak.</i>	Douglas, M. (2004). <i>Isto i opasno</i> . Zagreb: Algoritam. Eliade, M. (1982). <i>Kova i i alkemičari</i> . Zagreb: Grafički Zavod Hrvatske. Eliade, M. (2002). <i>Sveto i profano</i> . Zagreb: AGM. Gellner, E. (2000). <i>Postmodernizam, razum i religija</i> . Zagreb: Jesenski i Turk. Malinowski, B. (2004). <i>Magic, Science and Religion and Other Essays</i> . Kessinger Publishing. Mumford, L. (1988). <i>Grad u historiji. Njegov postanak, njegovo mijenjanje, njegovi izgledi</i> . Zagreb: Naprijed.
10.	Tema: <i>Grupe i socijalne mreže.</i>	McNair, B. (2004). <i>Striptiz kultura</i> . Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. Mead, M. (1978). <i>Sazrijevanje na Samoi</i> . Beograd: Prosveta. Mead, M. (2004). <i>Spol i temperament u tri primitivna društva</i> . Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. Papi, Ž. i Sklevicki, L. (1983). <i>Antropologija žene</i> . Beograd: Prosveta. Wesel, U. (1983). <i>Mit o matrijarhatu</i> . Beograd: Prosveta.
11.	Tema: <i>Umreženo društvo.</i>	Castells, M. (2000-2003). <i>Informacijsko doba: ekonomija, društvo i kultura</i> . Zagreb: Golden Marketing. Featherstone, M. i Burrows, R. (2001). <i>Kiberprostor, kibertijela, cyberpunk: kulture tehnološke tjelesnosti</i> . Zagreb: Jesenski i Turk.

		<p>Senjkovi , R. i Pleše, I. (ur.). (2004). <i>Etnografije interneta</i>. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku; Ibis grafika.</p> <p>Shields, R. (ur.) (2001). <i>Kulture interneta</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p>
12.	Tema: <i>Identitet u suvremenosti.</i>	<p>Fiddes, N. (2002). <i>Meso – prirodni simbol</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Fiske, J. (2001). <i>Popularna kultura</i>. Beograd: Clio.</p> <p>Juvan i , H. (1997). <i>Rock, MTV i ameri ki kulturni imperijalizam</i>. Zagreb: Meandar, AGM.</p> <p>Kalapoš, S. (2002). <i>Rock po istrijski: o popularnoj kulturi, regiji i identitetu</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Kaufmann, J.-C. (2004). <i>Život u dvoje: analiza uspostavljanja para kroz odnos prema rublju</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Krippendorf, J. (2002). <i>The Holiday Makers: Understanding the Impact of Leisure and Travel</i>. Oxford: Butterworth Heinemann.</p>
13.	Tema: <i>Antropologija hrvatske svakodnevice.</i>	<p>apo Žmega , J. (1997). <i>Hrvatski uskrсни obi aji</i>. Zagreb: Golden marketing.</p> <p>Perasovi , B. (2001). <i>Urbana plemena</i>. Zagreb: Hrvatska Sveu ilišna Naklada.</p> <p>Rihtman-Auguštin, D. (1988). <i>Etnologija naše svakodnevice</i>. Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Rihtman-Auguštin, D. (1992). <i>Knjiga o Boži u</i>. Zagreb: August Cesarec.</p> <p>Rihtman-Auguštin, D. (2000). <i>Ulice moga grada</i>. Beograd: igoja štampa.</p> <p>apo, J. i Gulin Zrni , V. (2013). <i>Hrvatska svakodnevica: etnografije vremena i prostora</i>. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.</p>
14.	Tema: <i>Civilno društvo, demokracija i prava ovjeka.</i>	<p>Cifri , I. (2000). <i>Moderno društvo i svjetski etos</i>. Zagreb: Razvoj i okoliš. str. 56.-161.</p> <p>Fromm, E. (1984). <i>Zdravo društvo</i>. Zagreb: Naprijed; et al.</p> <p>Giddens, A. (2005). <i>Odbjegli svijet</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Katunari , V. (2003). <i>Sporna zajednica</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Marcus, G. E. i Fischer, M. J. (2003). <i>Antropologija kao kritika kulture</i>. Zagreb: Naklada Breza.</p> <p>Myerson, G. (2002). <i>Ekologija i kraj postmoderne</i>. Zagreb: Jesenski i Turk.</p> <p>Op a deklaracija o pravima ovjeka. U: <i>Revija za sociologiju</i>, 3-4(1989). [uz dodatne materijale]</p> <p>Segalen, M., (2002). <i>Drugi i sli an. Pogled na etnologiju suvremenih društava</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.</p>
15.	Pregled obra enih tema u kolegiju. Studentsko referiranje o iskustvima rada u kolegiju. Zaključni dogovori (oko završnog ispita, studentskih obveza, i sl.).	